

Als lammeren...

Ledevaertkerk, Chaam, 1 juli 2018

ds. Sara Dondorp

Verhaal voor de kinderen¹

Een jonge clown, met koffer vol clownspullen, is op zoek naar werk. Het circus heeft genoeg clowns. Het theater wil geen clowns. Op de camping wordt hij weggestuurd. Daarbij vergeet hij zijn koffer. Nu heeft hij niets meer. Hij gaat teleurgesteld ergens op de stoep zitten. Dan hoort hij een stemmetje. Naast hem zit een klein jongetje. "Ben jij ook verdrietig omdat je naar de dokter moet? Durf jij ook niet?" De clown kijkt hem aan en zegt: "Kriekerdekriek, ben jij een beetje ziek." Als het jongetje gaat huilen, vertelt de clown hem over zijn toverduimen en hij leert het jongetje dat hij ook toverduimen heeft. Samen lachen ze erom. De clown gaat mee naar het ziekenhuis, waar hij ook andere kinderen weet op te vrolijken. "Jij mag morgen wel weer terugkomen!" zeggen de kinderen, én de zusters, én de dokters...

Eerste Schriftlezing: OT: Jesaja 66: 10-14

Tweede Schriftlezing: Lucas 10:1-11 en 17-20

Inleiding

De verbindende schakel tussen de lezingen van vanmorgen is het thema: vreugde voor de volken. Vandaag, op 1 juli, viert de Surinaamse Gemeenschap Keti Koti: bevrijding uit de ketenen van de slavernij. Dat is ook een moment om stil te staan bij wat eraan vooraf ging. De onderdrukking, het verdriet, de pijn die nog generaties duurt. En tegelijk een moment van vreugde. Zo lezen we een vreugdlied uit het derde deel van Jesaja. Vreugde, vanuit het besef van eerdere bittere ellende. In Jesaja 54 wordt het beeld gebruikt van een onvruchtbare vrouw die baren zal. Dat beeld wordt hier weer opgepakt. Zij zal haar kinderen bescherming en zorgzaamheid in overvloed geven. En zo ontmoeten we God hier in haar vrouwelijke gedaante.

De vreugde over troost en geborgenheid die God de inwoners van Jeruzalem toezegt, is ook bedoeld voor de volken. Dat goede nieuws mag doorgegeven worden. Lucas vertelt hoe Jezus 72 anderen opdracht geeft om naar de dorpen en steden te gaan. Of het er nu 70 of 72 waren, daar zijn de handschriften het niet over eens. 70 is het getal van alle volken, maar dat kon soms ook 72 zijn. Mozes deelde zijn verantwoordelijkheid met 70 oudsten, maar met Mozes en Aäron erbij kom je op 72. Of het nu 70 of 72 is, dat getal betekent wel iets. Het wijst op de veelheid van de volkeren.

Overdenking

Gemeente van Jezus Christus,

Zeventig zendelingen worden op pad gestuurd. Zo staat het er niet letterlijk, er staat: zeventig anderen. Naast de bekende twaalf leerlingen, zijn er dus nog zeventig. Jezus zendt ze voor zich uit, de wereld in. Met een nauw omschreven opdracht wat hun te doen staat. Hier gaat het om wat wij zending en missie zouden noemen. Dat zijn voor ons beladen woorden geworden. Er gaat, naast veel goeds, een wereld aan misstanden achter schuil, van zieltjes winnen tot en met het goedkeuren van slavernij. Misstanden die de nazaten ruim 150 jaar later nog kunnen ervaren. Missie en zending, daar ben ik een beetje huiverig voor.

Wat kunnen wij dan nog met de evangelielezing van vanmorgen? Ik zie mijzelf niet zo snel naar de dorpen gaan om, zonder enige bagage, bij mensen aan te kloppen en ze aan te zeggen: "Vrede voor dit huis! En mag ik hier logeren?" Hoeveel mensen zullen niet de deur

---

1 Uit: Bonnefooi, uitg. Narratio, Herfst 2013, pag. 30

voor m'n neus dichtgooien. "Jehova's getuigen zeker! Nee, bedankt!" Onder andere vanwege deze bijbeltekst gaan zij op pad. Maar het vervolg van de tekst lezen ze toch anders dan ik.

Toen Lucas zijn evangelie schreef, waren er nog geen Jehova's getuigen. De misstanden waar wij aan denken, hadden nog niet plaats gevonden. Wat we hier horen is een soort oerversie van zending. Zending zoals het oorspronkelijk bedoeld was. Als het uitdragen van een boodschap van vrede voor allen. Zonder oordeel, zonder bijbedoelingen. Als een groep verkenners stuurt Jezus mensen voor zich uit. Zijn eigen opdracht delegeert hij aan zeventig anderen, zoals eerder Mozes, met hulp van Gods Geest, zeventig oudsten delegeerde om verantwoordelijkheid te dragen. Jezus stuurt ze op pad om te doen wat hij zelf ook doet: in alle eenvoud en kwetsbaarheid onder de mensen zijn. Hij stuurt ze als lammeren onder de wolven. Als ze gevaar ontmoeten, als mensen tegen hen in gaan, moeten ze niet sterk en machtig gaan handelen, als wolven. Ze moeten zijn: 'Als lammeren onder de wolven'. Dat roept bij mij een andere beeldspraak op, uit geweldloze communicatie. Het is een methode voor communicatie en conflicthantering.² Daarbij gebruikt men het beeld van de giraf en de jakhals. Jakhals is agressief, een beetje wolf-achtig. Een jakhals reageert vanuit gekwetstheid en verontwaardiging. Vragen die voortkomen uit pijn of uit verlangen, komen bij de jakhals naar buiten als verwijten. "Jij bent ook altijd zo'n slordevos!" Zo'n verwijt roept als vanzelf een nieuw verwijt op. Een tegenreactie. "En jij bent ook altijd zo'n pietje precies!" Je ziet ze elkaar in de haren vliegen. Dat gaat niet goed. Agressie roept agressie op, het escaleert en niemand krijgt gelijk. Giraffentaal probeert bruggen te bouwen. Een 'giraf' zou zeggen: "Kan het soms dat jij je ergert aan de rommel?" De jakhals krijgt erkenning voor zijn ongenoegen. "Zouden we daar samen iets aan kunnen doen?" De giraf probeert een bruggetje te slaan. Probeert te zoeken naar het verlangen van de ander. En wanneer verlangen gezien wordt, voelt dat als erkenning.

Nu kunnen we heel negatief over jakhalzen doen, maar uiteindelijk zijn we allemaal jakhalzen. Wij allemaal reageren vanuit pijn of vanuit verlangen. Pijn van verdriet of eenzaamheid, verlangen naar geborgenheid... Verlangen zoals zo prachtig onder woorden gebracht door Jesaja. De geborgenheid en veiligheid van een zorgzame moeder. Verlangen naar overvloed, en naar troost op momenten van verdriet. Als we dat verlangen te lang hebben weggestopt, komt het naar buiten als verontwaardiging. "Waarom kan er nu nooit eens naar mij geluisterd worden!" "Waarom neemt niemand mij serieus?" Terechte vragen, die op deze manier gesteld helaas meestal slechts weerstand opleveren.

Er is ontzettend veel verontwaardiging in onze maatschappij. We leven in tijden van polarisatie. Extreme tegenstellingen. Korte lontjes en hapklare meningen. Inderdaad, heel vaak worden mensen niet gehoord. We voelen ons machteloos tegenover een overheid, die wel allerlei voorzieningen en financieringen schrapt, maar nauwelijks regeltjes en beperkingen afschaft. Moedeloos door een opeenstapeling verantwoordelijkheden. Er zijn heel veel meningen, maar zijn er ook concrete oplossingen? Oplossingen waar ook eenvoudige mensen beter van worden, en niet alleen de rijken en aanzienlijken... Al die machteloosheid bij elkaar, levert allicht verontwaardiging op. Lees de krant er maar op na: heel veel jakhals. Die agressie is alleen te doorbreken, als je het kunt opbrengen niet aan de agressie mee te doen. Slik je verontwaardiging in, zoek naar het verlangen van de ander.

Volgens mij komt giraffentaal dicht in de buurt bij wat Jezus zijn zeventig verkenners meegeeft. Hij stuurt ze als lammeren onder de wolven. Zonder geld, zonder bagage, zonder schoenen. Eenvoudig, sober en bescheiden. Dat kan je letterlijk nemen: sleep niet teveel

2 Zie: Marshall B. Rosenberg, *Geweldloze Communicatie*, Uitgeverij Lemniscaat, 2009-4

spullen mee. Zoals in de traditie van Franciscaner broeders. Zij hebben in principe geen bezittingen, want bezittingen moet je verdedigen, en dat leidt tot geweld. Zo is het ook in de regel van Franciscus opgenomen: Als ze op pad gaan, moeten ze mild, vredelievend en bescheiden zijn. De broeders moeten vriendelijk, nederig en respectvol met mensen praten, en als ze ergens binnen komen, zeggen: 'Vrede aan dit huis'. Net als de groet die Jezus zijn zeventig volgelingen meegeeft. Daar mogen ze alles eten wat hen wordt voorgezet, want zelf hebben ze immers niets bij zich. Zo gold dat ook voor de Joodse zendelingen uit Lucas 10. Alles mogen ze eten, ook voedsel dat onrein is. Het gaat immers om gastvrijheid, om eerbied en respect voor degene met wie je in gesprek bent. Zonder bagage, in alle eenvoud en bescheidenheid.

Je kunt het ook figuurlijk opvatten. Neem niet teveel oordelen en vooroordelen mee. Laat je mitsen en maren maar thuis, probeer je niet aangevallen te voelen als een ander iets vertelt. Want waar het om gaat is niets meer en minder dan Gods vrede! Als je ergens binnen gaat, zeg dan alleen 'Vrede aan dit huis'. Niks geen ceremoniële plichtplegingen, zoals toen gebruikelijk was. Als die ander een vredelievend mens is, komt het goed. Dan gebeurt het wonder van de gastvrijheid, waarbij mensen in wederzijds respect van elkaar leren. Geniet gerust van de gastvrijheid die je ondervindt, zegt Jezus. Blijf daar, neem aan wat je te eten krijgt, want je bent het waard. Neem ook de dankbaarheid aan die je aangeboden wordt. Want valse bescheidenheid is niet goed. Pas na al deze praktische aanwijzingen gaat het over de inhoud. Nu pas zegt Jezus: genees de zieken en spreek over het Koninkrijk. Eerst het Koninkrijk doen, dan pas over het Koninkrijk praten. En dat alles in de veronderstelling dat je bescheiden blijft.

Dat klinkt allemaal prachtig, maar stel dat men niet wil luisteren? Mag je een zekere mate van lichte dwang uitoefenen? Het gaat immers om de goede boodschap van heil en vrede? Het gaat over genezing, over gezondheid van mensen. Mag je ouders dwingen hun kinderen te vaccineren? Voor hun eigen bestwil? Voor mij is duidelijk dat vaccineren de meest verstandige keuze is. Maar anderen zijn heilig overtuigd van het tegendeel. Toch vraag ik me af of dwang de beste optie is. Dwang is de taal van de macht, de taal van wolven en jakhalzen. Daar bereik je hooguit meer wolventaal, verontwaardiging mee. Je kunt proberen vredelievend in gesprek te raken, in de taal van lammeren of giraffen. En als dat ook niet lukt? Ja, dan zit er niets anders op dan te berusten. Schud het stof van je voeten af en ga weg. Zet het van je af, denk er niet verder over na. Of, zoals ik het tegen kwam in een citaat van Vaclav Havel: "Kies het gezelschap van degenen die de waarheid zoeken, maar ren weg van degenen die haar gevonden hebben."³

Zoals Jezus het zegt, klinkt het heel makkelijk. Zeker als je verder leest en hoort hoe de zeventig terugkomen. Allemaal zijn ze opgetogen en enthousiast. Verwonderd over wat ze tot stand hebben kunnen brengen. Zo gaat het in het 'echte leven' meestal niet. Zelfs de meest enthousiaste gelovige, of hij nu het vaccinatieprogramma of het evangelie uitdraagt, krijgt te maken met tegenstand. En als dat te vaak gebeurt, word je moedeloos of zelfs cynisch. Voor je het weet beland je in een loopgravenoorlog van welles-nietes. Daar is helemaal niemand mee gediend. Ik denk dat Jezus zoiets kan bedoelen. Als je geen weerklank vind bij mensen, als ze je niet begrijpen, trek het je dan niet persoonlijk aan. Probeer het gewoon opnieuw, ergens anders. Probeer uit de negatieve spiraal van een heilig moeten te blijven. Waar het om gaat is dat we ons enthousiasme bewaren. Anders heb je niet alleen geen vrede met anderen gedeeld, maar dreig je zelf ook nog de vrede kwijt te

---

3 Dagblad Trouw, 27 juni 2018, column van Stevo Akkerman.

raken. Ook al komen we nog zoveel wolven en jakhalzen tegen, laten we proberen te blijven reageren als lammeren en giraffen.

Kunnen we nu op deze manier wel iets met dit verhaal? Wat mij helpt is de oproep tot eenvoud en gastvrijheid. Die combinatie: bescheidenheid en samen delen. Dat heeft niets te maken met zieltjes winnen of gelijkhebbelij. Wat Jezus ons vraagt is op een bescheiden en gastvrije manier, uit te dragen wat in ons hart leeft over Gods koninkrijk van vrede. Daar hoeven we denk ik niet voor de deuren langs. De zeventig anderen begonnen met genezen, met doen, pas daarna kwam het praten en vertellen. Wat ons te doen staat zou volgens mij kunnen zijn: proberen een tegenwicht te bieden tegen de taal van verontwaardiging. Als we zoeken naar onze eigen verlangens en die van anderen, als we daarover met elkaar in contact kunnen komen, dan zijn we volgens mij al een stapje op weg naar het Koninkrijk. Laat niet je verontwaardiging, maar je verlangen spreken. En spreek de ander aan met vrede: Vrede aan dit huis!

Amen